

Politikai nyomozók a vádlottak padján – Nagy Béla politikai vizsgáló és társai fegyelmi ügye 1960-ban

[1]

Az alábbi forrásközlésben a levéltári dokumentumok közreadása révén egy olyan tipikusnak mondható esetet mutat be, amelynek főszereplője tevékenyen részt vett az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését követő megtorlásokban, neve ott szerepel azokban az dossziékban, amelyekben a forradalmárok elítélését, börtönbe zárását vagy kivégzését dokumentálták, majd – pár évvel a forradalom leverését követően – egy kocsmai verekedés következtében munkahelyéről, a politikai rendőrségtől fegyelmi úton elbocsátották.

Bevezető

Az 1956. december 8-i közel félszáz halálos áldozatot követelő salgótarjáni sortűz hatalmas felháborodást keltett szerte az országban, és természetesen Nógrád megyében.[1] A helyi lakosság reakciója vegyes volt: a döbbenettől és gyásztól megnémulók mellett voltak, akik a fegyveres bosszú lehetőségét tervezték. A Pásztón élő *Alapi László* több társával még december 5-én a mátraszőlősi kőbányából 40 kg paxitot, 370 db gyutacsot és három karika gyújtózsínort tulajdonított el azzal a céllal, hogy a helyi vasúti hidat felrobbantsa. Ekkorra ugyanis már országszerte futótűzként terjedt a hír, hogy a szovjet csapatok magyar fiatalokat deportálnak a Szovjetunióba. Alapiek a vasútvonal megrongálásával akarták megakadályozni a fiatalok elhurcolását, és a drámai sortűz hatására december 8-án éjjel fél 11 körül felrobbantották a Pásztó és Szurdokpüspöki közti vasúti hidat. A robbantás következményeként a híd tartóoszlopai megsérültek, és két napra használhatatlanná vált a vasútvonal.[2]

Alapi László

Az ügy kivizsgálását azonnal megkezdte a BM Nógrád Megyei Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya. *Nagy Béla* rendőr nyomozó hadnagy, főoperatív beosztott is a pásztói vasúti hidrobbantás kivizsgálásában vett részt. A rendőrség – a levéltári iratok tanúsága szerint – kezdetben sötétben tapogatózott, de végül a *Nagy Béla* által tartott „Sólyom István” fedőnevű hálózati személy egy 1957 márciusában adott jelentésében megemlítette *Farkas Sándor* és *Gestra István* nevét, mint olyanokat, akik tudtak a robbantásról, sőt ott is voltak.[3] Öt nappal később, március 20-án *Nagy* azt az utasítást adta „Sólyomnak”, ellenőrizze le, valóban *Farkas* volt-e a hidrobbantó.[4] A következő, március 27-i jelentéséből azonban az derül ki, hogy nem tudta kideríteni az elkövető kilétét.[5] *Nagy* 1957 áprilisában hallgatta ki *Farkas Sándort*, majd szembesítette a később kivégzett *Alapi László* gyanúsítottat *Koczka Pál* tanúval.[6] A szembesítés eredményeképpen *Alapi* elismerte, hogy több társával együtt ő rabolta el a mátraszőlősi kőbányából a robbanóanyagokat, de a híd felrobbantásának a kérdése ekkor nem került szóba.[7]

Alapi ott volt a salgótarjáni sortűznél; egy fiatal leányt a teherautója mellett lőttek le, ezért elhatározta, hogy a pár nappal korábban elrabolt robbanóanyaggal valamilyen figyelemfelkeltő, tiltakozó akciót hajt végre. A pásztói vasúti híd felrobbantásában végül személyesen nem vett részt, a gyújtózsínort *Geczko István* és *Kiss Antal* gyújtotta meg december 8-án este fél 11 körül.[8]

Geczkó István és családja

Alapi Lászlót és Geczkó Istvánt 1957. április 24-én vették őrizetbe. A Budapesti Katonai Bíróság mint rögtönítélő bíróság május 6-án mindkettőjüket halálra ítélte, és még aznap kivégeztette. *Kelemen Károlyt* a robbanóanyag ellopásának vádjá miatt tartóztatták le. A robbanóanyagot ő rejtette el, így a Budapesti Katonai Bíróság ugyanezen a napon 15 év börtönbüntetésre ítélte. A robbantás másik elkövetőjét, Kiss Antalt szintén halálra ítélte a bíróság, de még aznap *Tóth Miklóssal* együtt kegyelmet kapott, és az ítéletet mindkettőjük esetében 15 évi börtönbüntetésre változtatta. [9]

Nagy Béla rendőr nyomozó hadnagy fontos szerepet töltött be a pásztói vasúti híd robbantóinak felderítésében, az ügy vizsgálati szakaszában a tanúkihallgatások, szembesítések lebonyolításában. Pár évvel később Nagy azonban már nem volt a politikai rendőrség állományában. 1960 kora őszétől a Tenyészállatforgalmi Vállalatnál dolgozott, mert 1960 júliusában a BM Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányságától fegyelmi úton elbocsátották.

Forrásközlésében ezt a bizonyos fegyelmi ügyet, annak dokumentumait közlöm, mert ez az eset tipikus, és általános következtetések levonására is alkalmas. Általánosnak tekinthető azért, mert a politikai rendőrség állományát a forradalom leverését követően a frusztrált lelkiállapot, a nagy fluktuáció, a fegyelmi vétségek sokasága és erkölcsi problémák (iszákosság, erkölcstelen életvitel, garzdaság, verekedések, hatalommal való visszaélés, a „szocialista erkölcsbe” ütköző cselekedetek) jellemezték. *Biszu Béla* belügyminiszter, [10] érzékelve ezt a problémát, 1958 végén elrendelte a személyi állomány fegyelmi és erkölcsi helyzetének javítását, és kötelezővé tette a vizsgálati munka felgyorsítását. [11] Jellemző, hogy a BM II (Politikai Nyomozó) Főosztály Vizsgálati Osztályának vezetőjét, *Szalma Józsefet* [12] is iszákosság, erkölcstelen életmód miatt váltották le 1958-ban.

Általánosságban megállapíthatjuk, hogy a politikai rendőrség, és azon belül a Vizsgálati Osztály fővárosi és vidéki állományának túlnyomó többsége szegényparaszt- vagy munkásszármazású, vidéki gyökerekkel rendelkező, alacsony társadalmi státuszban élő szülők leszármazottja volt, és a második világháborút követően fiatalemberként került közvetlenül a BM kötelékébe. Általában a kommunista párt ajánlására kerültek a Belügyminisztérium vagy az ÁVO/ÁVH állományába, vagy az 1944 végén, 1945 elején megszerveződő (demokratikus) rendőrség szolgálatába kerülve, a legelső rendfokozattól (próbarendőr, tizedes) lépegettek egyre feljebb és feljebb, gyakran egy év alatt több rendfokozattal is előrébb. A 20-as évek közepén, végén született fiatal emberek az 50-es évek elejére már pár éves belügyi múlttal és iskolával (tipikusan a Dzerzsinszkij operatív iskolát [13] végeztették el velük, esetleg egy szovjetunióbeli operatív iskola is szóba jöhetett) a hátuk mögött, viszonylag fontos beosztásokat tölthettek be, csoportvezetők, osztályvezetők, osztagvezetők lettek. A polgári életben megszerzett iskoláik rendkívül hiányosak voltak: 4–6 elemi, talán pár év polgári elvégzését, nagyon ritkán az érettségit tudták megjelölni a jelentkezéskor. Sokan képzés nélkül, segédmunkásként vagy cselédként, kukukusként dolgoztak, illetve néhányan iparos végzettséget (bőröndkészítő, lakatos, vasesztergályos, bányász, stb.) szereztek. Az 1945 előtti munkásmozgalomhoz vagy antifasiszta ellenálláshoz – koruk miatt – nem sokan tudtak kötődést felmutatni, csupán néhány idősebb személy rendelkezett illegálitásban szerzett tapasztalattal. [14]

Nagy Béla hivatali karrierútja

Nagy Béla 1925-ben született Nagyfűgeden. Önéletrajza szerint szegényparaszti családból származott, egyetlen testvére volt, apja – mivel a földjüket elárverezték – öngyilkos lett. Szülőfalujában járt iskolába, a hat elemi ott végezte el, majd napszámosként, cselédként dolgozott. 1939-ben került Budapestre a Csepeli Weiss Manfréd Gyárba, ahol előbb kifutófiú, majd segédmunkás lett. Egy évvel később már a Hirsch-féle Vasbetongyárban, majd a pesterzsébeti Gyümölcs- és Főzelékfeldolgozó üzemben helyezkedett el mint segédmunkás, aztán raktáros. Később már főzövegdként dolgozott itt, egészen 1944-ig. 1944 nyarán Pustaszabolcsra volt summás, novemberben azonban bevonultatták leventének. Megszökött, otthon bujkált, majd 1945 áprilisában felvételre jelentkezett a rendőrségen. A kommunista pártnak 1945-óta volt a tagja, a forradalom előtt több párttagságot is viselt: 1951-ben alapszervi titkárnak választották meg, de volt pártcsoportvezető, pártbizalmi és pártvezetőségi tag is. [15] A nagyfűgedi és a karácsondi rendőrőrsön teljesített szolgálatot mint próbarendőr, elvégzett egy egyhónapos rendőri tanostályi szolgálatot, de 1946 novemberében – miután létszámfelettinek minősítették – leszerelték. 1947 májusában azonban behívták, és ekkor a Veszprém Megyei Rendőrkapitányságra, később pedig a berhidai rendőrőrsre került. Ezt követően a budapesti Lovastanostályhoz helyezték, ahol egy hathónapos lovasrendőri iskolát is kijárt, és itt 1950 áprilistól 1951 májusáig mint szakaszparancsnok teljesített szolgálatot. Innen Mosonszolnokra került, ahol őrsparancsnok-helyettes lett. 1951-ben egy háromhetes pártiskolát végzett el. Nagy Béla magánélete szépen alakult, már 1952-ben megnősült, két gyermeke született. A szakmai ranglétrán is haladt felfelé, Salgótarjánban a megyei rendőrőrkapitányságon volt alosztályvezető.

1953 szeptemberében a Győr-Sopron Megyei Főosztály Káder Osztályára került, de decemberben már a Csornai Járási Osztályon lett alosztályvezető. A személyi igazolványokkal foglalkozó alosztályon 1954 januárjáig dolgozott, ekkor került a megyei főosztály államvédelmi osztályára. 1954-től államvédelmi rendfokozata lett, államvédelmi alhadnagy, majd 1956-tól államvédelmi hadnaggyá, s végül 1958-ban rendőr főhadnaggyá nevezték ki. [16]

1955 végén, 1956 elején elvégzett egy úgynevezett háromhónapos Dzerzsinszkij államvédelmi szakiskolát. A politikai rendőrségi karrierje tehát 1954 elejétől datálódik, és ez minden bizonnyal összefüggésben lehetett a belpolitikai változásokkal. [17] A Sztálin halála után meginduló óvatos desztalinizáció, *Péter Gábor* bukása a politikai rendőrség részleges átalakítását vonta maga után. [18]

Nagy Béla a Csornai Járási Osztályon teljesített szolgálatot a forradalom kitörésekor, de ezen időszak alatti tevékenységéről csak a saját – a szolgálati adatlapjába 1957 júniusában tett – visszaemlékezése tájékoztat. Eszerint 1956. október 23-án Balassagyarmaton volt, majd másnap Győrbe, a szolgálati helyére ment, ahol október 26-ig tartózkodott. Ekkortól – saját szavai szerint – „illegálitásban élt” Bakonyzentlászlón. November 1-én azonban Győrben a felkelők fogságába került, és november 4-ig őrizetben volt. A forradalom leverése után, 1958-ban a parancsnoka által készített minősítése szerint Nagyot „...a szerv megszűnése után az ellenforradalmárok letartóztatták és a megyei börtönbe zárták be, ahol kommunistákhoz méltóan viselkedett, hű maradt a párthoz és a rendszerhez. [19] A szovjet csapatok szabadították ki, és ekkortól kezdve Győrben az „ellenforradalmárok” felkutatásában vett részt. 1956 novemberében jelentkezett a Belügyminisztérium Személyzeti Osztályán, ahol arra utasították, hogy a Nógrád Megyei Rendőrőrkapitányság Politikai Nyomozó Osztályán foglalja el új szolgálati helyét. A fenti minősítés szerint: „...1956. november közepén már részt vett a Nógrád megyében lévő ellenforradalmárok letartóztatásában és a vizsgálat lefolytatásában. Nagy Elvtárs kellő harciassággal végezte munkáját, minek eredményeként több ellenforradalmár lett bíróság elé állítva.” [20]

Rendőrségi karrierje alatt több kitüntetéssel, de fenyítést is kapott. A szolgálati éveikért megkapta a Közbiztonsági Érem bronz fokozatát, az 1954-es árvíz ideje alatti szolgálatait a Dunai Árvízvédelmi Éremet, két évvel később pedig az Államvédelmi Érem II. fokozatát. Az „ellenforradalom leverése” érdekében tett erőfeszítéseit a Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékéremmel jutalmazták, a tízéves szolgálatait pedig 1959-ben Szolgálati Érdeméremmel ismerték el. Ugyanakkor fenyítést és pártbüntetést is kapott, először 1953-ban, amikor a kölcsönkért faanyagot nem fizette ki. A szakmai parancsnoka ötnapos szigorú fogságra büntette, míg a mosonszolnoki rendőri pártalapszerv megrovás pártbüntetésben részesítette. [21] Pontosabb információkkal nem rendelkezünk, de azt tudni lehet, hogy 1958-ban is volt egy fegyelemsértési ügye, ekkor (is) a szentkúti búcsún követett el valamilyen kihágást. [22]

1959-ben elvégezte az MSZMP Központi Ötónapos Pártiskoláját, 1960-ban pedig levelező tagozaton elkezdte a BM Rendőrtiszt Akadémiát. Bizakodóan tekinthetett a jövőbe, haladt felfelé a ranglétrán, élvezte parancsnokai bizalmát, és attól sem kellett tartania, hogy feleslegessé válhat, leéptik és az utcára kerül. Ekkorra a megtorlások legvéresebb szakasza lezárult ugyan, de a politikai rendőrségen bőven akadt munka, hiszen elővették az egykori csendőröket, az újdívidéki vérengzés résztvevőit, 1960-tól pedig a katolikus egyház elleni hajtóvadászat kapott új lendületet. [23]

A korábban idézett – alapvetően pozitív kicsengésű – minősítésekben azonban találhatunk egy olyan bekezdést is, amely már előrevetítette későbbi bukásának okait: „...voltak nála is ilyen vonatkozásban kívánni valók, elsősorban az italozás tekintetében... [24] Két évvel később pedig így jellemezték: „*Idéges természetű, esetenként megdondolatlán, a bírálathoz való viszonya nem kielégítő, sértődékeny.* [25] Ez utóbbi minősítés csupán két hónappal előzte meg azt a szentkúti búcsút, ahová kirendelték, s a pásztói verekedést, amely a politikai rendőrségnél szépen elinduló karrierjét megakasztotta.

A szentkúti búcsú

Nagy Béla rendőr nyomozó főhadnagy a Nógrád Megyei RFK vezetőjétől 1960. június elején kapott parancsot a június 5-én megrendezésre kerülő szentkúti búcsú rendőri (állambiztonsági) biztosítására. Szentkút Nógrád megyében a Mátra északkeleti oldalán, a Hatvan és Salgótarján közötti úton található. Mátraverebély-Szentkút a váci egyházmegyéhez tartozott, fontos, a ferencesek által vezetett katolikus búcsújáróhely, Mária-kegyhely volt, s mint ilyen, kiemelt állambiztonsági figyelmet kapott.

A szolgálat eredményes ellátása érdekében a biztosítás idejére Nagy beosztottként megkapta *Balázs János* rendőr főhadnagyot, aki szintén a Politikai Nyomozó Osztály beosztottja volt, *Dus József* rendőr századost a Társadalmi Tulajdonvédelmi Osztályról, *Balya Pál* rendőr főhadnagyot a Bűnügyi Osztályról és *Digner Ferenc* rendőr szakaszvezetőt, aki a gépkocsivezető volt. A búcsút megelőző estén a fenti társaság Balásznán születésnapot ünnepelt, ami hajnalig elhúzódott. Nagy Béla reggel még szólt *Dancsók Lajos* géplakatosnak, aki szintén velük izogatózott egész éjjel, hogy tartson velük a búcsúba. A szolgálati autóval így – szabályellenesen – hatan utaztak, ráadásul *Dancsók* civilként nem is ülhetett volna be a gépkocsiba. A búcsú napján Szentkúton *Dus* és *Dancsók* igazoltatta a járókelőket, a többiek pedig a helybéli plébánost keresték fel. Nagy ezt később azzal indokolta, hogy meg kellett vele beszélnie, milyen beszédet fog mondani, elkérte a beszédvázlatát és javaslatokat tett. Eközben a paplakból figyelték a búcsún résztvevő lakosságot. Később egy italmérésbe is betértek, ahol – borozgatás közben – szintén a helyiek hangulatát kísérték figyelemmel. Később visszatértek a paplakba, ahol ebéddel, sörrrel és pálinkával kínálták őket. A papnál egy kisebb társaság is volt: a megyei tanács egyháziügyi előadója a menyasszonyával, egy orvos házaspár és még egy pap. Ezután a két társaság együtt italozott tovább, még a sofőr is fogyasztott alkoholt. Este fél hét körül hagyták el a paplakot, ekkor Nagy – állítólag – erőszakkal kényszerítette a vendégeket, hogy tartsanak velük, és a mulatozást együtt folytassák tovább. Előbb Nagybátonyba mentek, ahol ismét borozgatni kezdtek, majd innen Pásztóra indultak. Nagy főhadnagy ekkor már a társaság nőtagjait inzultálta, illetve egy kocsmában a bicskjával fenyegetőzött. Pásztóra érve kiszálltak a kocsiból, és a főutcán gyalog mentek tovább. S bár az egyik helyi kocsmá előtt nagy tömeg verődött össze, ennek ellenére Nagy és Balázs főhadnagyk, valamint *Dancsók* egymás mellett haladtak és hangoskodtak. Ekkor Nagy a szembe jövő *Berkes Béláné* helyi lakost molesztálni, tapogatni kezdte. *Berkesné* férje ezt szóvá tette, mire Nagy elkezdte őt ütni. A férj jvisszatüött, és ekkor bekapcsolódott a verekedésbe Balázs, valamint *Dancsók* is. Lefogták *Berkes Béla* kezét, Nagy pedig a védekezésre képtelen férfit ütötte, rúgta. Az egyébként is nagy tömeg még jobban felduzzadt, és a felháborodott emberek kiszabadították *Berkes*et, aki ezután leütötte Nagyot. A 200–300 főnyi tömeg csak ezután értesült arról, hogy valójában rendőrtisztek kezdeményezték a verekedést. Nagy – miután magához tért – feljelentette *Berkes*et „*hatósági közeg elleni erőszak büntette*” miatt, aki három napra előzetes letartóztatásba került. A „*dicső*” történet itt véget is ért. Nagyot fegyelmi eljárás után elbocsátották, és a többiekkel együtt ügyüket vádemelésre átadták a Katonai Ügyészségnek, [26] mely 1960. július 19-re összeállította ellenük a vádiratot. (Lásd az 1. számú dokumentumot!)

A Nógrád Megyei Rendőrfőkapitányság épületében a belügyi állomány előtt megtartott tárgyaláson a vádlottak, különösen Nagy Béla, nem ismerte el a vádakat, csupán az alkoholfogyasztásban érezte magát bűnösnek, de a verekedés kirobbantásában nem. Váltig állította, hogy véletlenül ért *Berkesné*hez, és a verekedést sem ő, hanem *Berkes Béla* kezdte, ő csak önvédelemből ütött vissza. Az elsőfokú ítélet azonban Nagy Bélát, valamint Balázs Jánost szolgálati büntetésben, garázdaság és könnyű testi sértés okozásában, míg *Dus József*et és *Balya Pált* szolgálati büntetésben találta vétkesnek. Nagy Bélát tízhavi, Balázs Jánost pedig egyévi börtönbüntetésre és állásvesztésre, *Dus József*et egyhavi, *Balya Pált* kettő havi börtönbüntetésre ítélte. A bíróság az ítéletek végrehajtását három év próbaidőre felfüggesztette, kivéve *Dus József* esetében, akinek a börtönbüntetését katonai fogdában rendelte el letölteni. Nagy Bélát, valamint Balázs Jánost már az eset után fegyelmi úton elbocsátották állásukból. (Lásd a 2. számú dokumentumot!)

A Katonai Főügyészség azonban novemberben indítványozta a Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiumánál Balázs János ítéletének mérséklését, mivel véleményük szerint a bíróság megsértette az arányosság elvét, amikor a kisebb bünt elkövető Balázs János súlyosabb ítéletet kapott, mint a gépkocsiparancsnokként és közvetlen feletteseként a bűncselekmények elkövetését kezdeményező Nagy Béla. [27]

A fellebbezés során a harmadrendű vádlott, *Dus József* esetében az ítéletet hatályon kívül helyezték, csupán fegyelmi eljárást indítottak ellene, illetve helyben hagyták a Katonai Főügyészség indítványát Balázs János ítéletének leszállításáról, aki így jogerősen hathónapi börtönbüntetését kapott. [28]

Nagy Béla nem nyugodott bele abba, hogy augusztus 10-én fegyelmi eljárás keretében elbocsátották. Az ítélethirdetés után pár nappal kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, hogy a fegyelmi elbocsátását hatálytalanítsák, és vegyék vissza a belügyi állományba. A Belügyminisztérium Személyügyi Főosztályán a fegyelmi előadó azonban nem javasolta a visszavételét, elbocsátását indokoltak tartotta. [29]

Az ügy tanulságaként megállapíthatjuk, hogy az ilyen és ehhez hasonlóan italozással induló, majd garázdasággal, fegyelemsértéssel, bűncselekménnyel végződő eset ugyan tipikusnak mondható, attól az egy tényről eltekintve – és erre utalt is az elsőfokú eljáró bíróság –, hogy a nagy tömeg (minimum 80–100, de említenek 500 főt is) előtti verekedés láttán a szemtanúk közül sokan „*rosszallásuknak adtak hangot*”, különösen azután, hogy többen felismerni vélték a kezdeményezőkben a politikai rendőrség tagjait. Az eset Pásztón történt, ott, ahol pár évvel korábban – a pásztói hidrobombantás kapcsán – embereket végeztek ki, küldtek börtönbe, és a verekedés résztvevői aktív részesei voltak a vizsgálati eljárásnak. [30] Természetesen ez az eset nem rendítette meg a politikai rendőrséget, az erőszakos szervezetek továbbra is a hatalom egyik legfontosabb támaszákat őrizték a fennálló rendszert, de fontos tanulságként szolgálhatott a vezetők számára.

Dokumentumok

1.

A Budapesti Katonai Ügyészség vádirata Nagy Béla rendőr főhadnagy és társai ellen indított bűnügyben

Budapest, 1960. július 19.

Budapesti Katonai Ügyészség

B. XVI. 887/1960.

vádirat

Szolgálati kötelesség megszegése és egyéb büntett miatt Nagy Béla r. [endőr]fhdy. [főhadnagy] és társai ellen indított bűnügyben.

A BM Nógrád megyei Rendőrfőkapitányság állományába tartozó és szabadlábán lévő:

I. r. Nagy Béla r. fhdgy. [...] [31]

II. r. Balázs János r. fhdgy. [...]

III. r. Dus József r. szds. [százados] [...]

IV. r. Balya Pál r. fhdgy. [...]

vádolom és pedig:

I. és II. r. [rendű] terheltek a Kbtbk. [Katonai Büntetőtörvénykönyv] 89. §. /1/ bekezdésbe ütköző és annak súlyos esete szerint büntetendő szolgálati büntettel, valamint ezzel halmazatban a BHÖ. [Hatályos Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összeállítása] 189/A. pont /1/ bek.-be felvett garázdaság és a BHÖ. 360. pont utolsó rendelkezésébe felvett és a 361. pont /1/ bek. utolsó rendelkezése szerint minősülő és büntetendő könnyű testi sértés büntetvével,

III. és IV. r. terheltek a Kbtbk. 89. §. /1/ bekezdésbe ütköző és annak súlyos esete szerint büntetendő szolgálati büntettel az alábbi tényállás alapján:

1960. június 5-én reggel 7 órakor Salgótarjánból Digner Ferenc r. szkv. által vezetett Pobeda személygépkocsival I. r. Nagy Béla r. fhdgy. és II. r. Balázs János r. fhdgy. a Főkapitányság Politikai Osztálya részéről III. r. Dus József r. szds. a Társadalmi Tulajdon Védelmi Osztály részéről, valamint IV. r. Balya Pál r. fhdgy. a bűnüldözési osztály részéről szolgálati feladatra indultak Szentkút községbe, ahová búcsújárás volt. [sic!] Elindulásukat megelőző éjjel I. és II. r. terheltek az utóbbi lakásán szórakoztak és italt fogyasztottak, ugyanis II. r. terheltek felesége születésnapját ünnepelték.

Jelen volt II. r. terheltek lakásán ifj. Dancsok Lajos polgári egyén is, akit terheltek a hajnalig tartó szórakozás után nem engedtek haza, hanem hívták, hogy jöjjön velük a szolgálati útra, ahová azután együttesen, Digner Ferenc r. szkv. [szakaszvezető] által vezetett Pobeda személygépkocsival – összesen tehát hatan – indultak Szentkútra.

Szentkúton I. és II., valamint IV. r. terheltek felkeresték Dr. Kardos plébánost, és az első két terheltek vele tárgyalásokat folytatott. A plébános meghívta őket a kora délutáni órákban ebédre. Terheltek ezt a meghívást elfogadták, majd ezt követően mindegyik terheltek a maga vonalán folytatta szolgálatát. 16 óra tájban I. és II. r. terheltek megebédelt a papnál, ahová őket III. és IV. r. terheltek követte. A parókian találkoztak Dr. Fábián Zoltán orvossal és feleségével, valamint Benkő Győző egyházügyi előadóval és menyasszonyával. I. r. terheltek velük szemben erőszakoskodott, hogy az ebéd után menjenek még italozni, így gépkocsiba ültek és valamennyien elmentek Nagybátonyba, ahol az italboltban bort fogyasztottak.

Dr. Fábiánék és Benkő Győzők már el akartak volna távozni, terheltek azonban azzal fenyegette őket, hogy keresztüllövőgépkocsijuk gumiját, ha másfelé próbálnak menni, mint ő. Így értek el Pásztóra, ahol az étteremben újból bort fogyasztottak, és ott különösen I. r. terheltek már erősen ittas állapotba került, meglátszott rajta az ital hatása. Dr. Fábián Zoltánt tapogatta, valamint zsebkését elővette, azzal a zenélő cigányokat ijesztgette, és ezzel közbotrányt okozott. Dr. Fábián és felesége, valamint Benkő Győző és menyasszonya 20 óra tájban eltávoztak, és ők is lementek négyen a Járási Pártbizottság udvarára állított gépkocsijához.

A gk. vezetőt nem találták a gépkocsinál, keresésére indultak. Időközben III. és IV. r. terheltek megtalálták a gk. vezetőt, azonban ekkor I. és II. r. terheltek, valamint ifj. Dancsok Lajos nem voltak találhatók. Nevezettek a gk. felé közeledtek, amikor is a járdán egy csoportosuláson haladtak keresztül, elől ment II. r. Balázs r. fhdgy., őt követte I. r. Nagy r. fhdgy., mögöttük pedig ifj. Dancsok Lajos haladt. Velük szemben közeledett Berkes Béláné, majd néhány lépéssel őt követte Berkes Béla pásztói lakosok.

Ahogy I. r. terheltek elhaladt Berkes Béláné mellett, karjával megfogta annak mellét. Berkes Béláné erre méltatlankodott, majd a férje felelősségre vonta I. r. Nagy Béla r. fhdgy.-ot, aki erre őt megütötte. Odament Balázs János r. fhdgy. is, valamint ifj. Dancsok Lajos, és mindhárman ütötték Berkes Bélát, aki a bántalmazások következtében 8 napon belül gyógyuló könnyű testi sérülést szenvedett. Terheltek ezen magatartásán az őket körülvevő polgári személyek megbotránkoztak. Berkes Béla védekezett az ütések ellen, ennek tulajdonítható, hogy I. és II. r. terheltek is könnyű sérülést szenvedtek.

Terheltek kihallgatásuk során magukat nem érezték bűnösnek, csupán a szolgálati útról való letérés és ital fogyasztással elkövetett szolgálati kötelesség megszegésének büntetetté. I. és II. r. terheltek azzal védekezett, hogy a verekedést nem ők kezdeményezték, hanem Berkes Béla, aki minden indok nélkül támadta meg I. r. Nagy Béla r. fhdgy.-ot, aki a feleségéhez egy ujjal sem ért hozzá.

Terheltek fenti védekezése nem fogadható el. A kihallgatott tanúk igazolják azt, hogy az eléggé ittas állapotban lévő I. r. terheltek az úton való haladás közben kezével megfogta Berkes Béláné mellét, valamint azt is, hogy annak férje csupán szóban vonta felelősségre I. r. terheltek, aki erre mindjárt ütéssel válaszolt. Igazolják azt is, hogy egyszerre hárman mentek rá Berkes Bélára, aki ennek következtében szenvedte el sérüléseit.

I. r. Nagy Béla r. fhdgy. szegényparaszt származású. Édesapja a felszabadulás előtt napszámos volt. Terheltek 1945 óta teljesít a rendőrségen szolgálatot. 1956 novemberében óta van jelenlegi beosztásában, mint politikai alosztályvezető. 1945 óta MKP, majd MDP, jelenleg pedig MSZMP tag. Nős, 2 gyermeke van. Szolgálati ideje alatt egy esetben részestül fenytésben, többször lett dicsérve, a Munkás-Paraszt Hatalomért Érdemérem, Kiváló Szolgálati Érdemérem, Államvédelmi Emlékérem, Közbiztonsági Érdemérem, valamint Árvízvédelmi Emlékérem tulajdonosa. Szolgálatát beosztásában megfelelően látja el.

II. r. Balázs János r. fhdgy. munkás származású. Édesapja a felszabadulás előtt és jelenleg is bányász foglalkozású. Terheltek 1957-ig mint géplakatos dolgozott, 1950-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be, majd tisztii iskolát végzett, 1952-ben tiszt lett, és 1955 őszéig mint hdgy. a honvédségnél teljesített szolgálatot. 1956 novemberében önként jelentkezett karhatalmi szolgálatra, és 1958 tavaszától a jelenlegi beosztásába került. Jelenleg a politikai nyomozó osztály beosztottja. 1953 óta MDP, jelenleg pedig MSZMP tag. Nős, egy gyermeke van, szolgálati ideje alatt egy esetben lett fenytve, több esetben dicsérve, a Munkás-Paraszt Hatalomért Érdemérem tulajdonosa. Szolgálati beosztásában megfelelő munkát végez.

III. r. Dus József r. szds. szegényparaszt családból származik. Szülei a felszabadulás előtt gazdasági cselédek voltak. Két testvére van. Terheltek iskolai elvégzése után gazdasági cseléd volt, majd 1940-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be. 1943-ban a szovjet csapatokhoz állt át. 1945 márciusától a rendőrség állományában van. 1958 augusztusa óta teljesít szolgálatot a Főkapitányság Társ. [Társadalmi] Tul. [Tulajdon] Védelmi Osztályán mint vizsgáló. Szolgálati ideje alatt két esetben lett fenytve, több esetben dicsérve. A Közbiztonsági Érdemérem bronz fokozatának tulajdonosa. Nős, 4 gyermeke van. Egy családi ház vagyona van. Szolgálatát beosztásában megfelelően látja el.

IV. r. Balya Pál r. fhdgy. munkáscsaládból származik. Édesapja – aki 1941-ben meghalt – bányász volt. Felszabadulás előtt terheltek mint cseléd dolgozott. 1951-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be, majd leszerelése után a rendőrség állományába került, ahol azóta bűnügyi nyomozó. 1951-től MDP, jelenleg pedig MSZMP tag. Nős, 2 gyermeke van. Szolgálati ideje alatt két esetben lett fenytve, több esetben dicsérve, a Közbiztonsági Érdemérem ezüst fokozatának tulajdonosa, szakmai munkáját becsületesen és lelkiismeretesen látja el.

A bírósági eljárás lefolytatására a Bp. 23/B.§. /1/ bekezdése és 24.§. /1/ bekezdése a Budapesti Katonai Bíróság hatáskörét és illetékességét állapítja meg.

Tekintettel arra, hogy a Nógrád megyei rendőrfőkapitányság területén az italozásból eredő bűncselekmények és fegyvelemsértések elszaporodóban vannak, hasonló cselekmények megakadályozása, a tisztii állomány nevelése érdekében indítványozom a Nógrád megyei Rendőrfőkapitányság Vezetőjével egyetértésben a tárgyalást a Főkapitányságon a tisztii állomány előtt megtartani.

A Bp. 138.§. /1/ bekezdés e./ pontja értelmében bejelentem, hogy a tárgyaláson részt kívánok venni. [32]

Budapest, 1960. július 19.

Dr. Kertész János őrgy.

a katonai ügyészség vezetője

A bírósági tárgyalásra idézendők névjegyzéke: [33]

Jelzet: Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Hadtörténeti Levéltár, Budapesti Katonai Ügyészség, 353/1960. – Gépelt, aláírással.

A Budapesti Katonai Bíróság ítélete Nagy Béla és társai ügyében

Budapest, 1960. szeptember 7.

Budapesti Katonai Bíróság

B.VI. 353/1960.

A Népköztársaság nevében!

A Budapesti Katonai Bíróság Salgótarjánban 1960. szeptember 7-én a Megyei Rendőrfőkapitányság épületében megtartott helyszíni nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi ítéletet:

A BM Nógrádmegyei Rendőrfőkapitányság állományába tartozó és szabadról lévők

I. r. Nagy Béla r. főhadnagy [...][34]

II. r. Balázs János r. főhadnagy [...]

III. r. Dus József r. százados[...]

IV. r. Balya Pál r. főhadnagy [...] vádlottakat bűnösnek mondja ki:

I. r. Nagy Béla r. fhdgy. vádlottat:

1. szolgálati büntettségben,
2. garázdaság büntettségben,
3. könnyű testi sértés büntettségben,

II. r. Balázs János r. fhdgy. vádlottat:

1. szolgálati büntettségben,
2. garázdaság büntettségben,
3. könnyű testi sértés büntettségben,

III. r. Dus József r. szdsz. vádlottat:

szolgálati büntettségben,

IV. r. Balya Pál r. fhdgy. vádlottat:

szolgálati büntettségben, és ezért őket összbüntetésül

I. r. Nagy Béla v.[olt] r. fhdgy. vádlottat: 10 (tíz) hónapi börtönbüntetésre

II. r. Balázs János r. fhdgy. vádlottat: 1 (egy) évi börtönbüntetésre mint főbüntetésre és állásvesztésre mint mellékbüntetésre,

III. r. Dus József r. szdsz. vádlottat: 1 (egy) hónapi börtönbüntetésre,

IV. r. Balya Pál r. főhadnagy vádlottat: 2 (kettő) hónapi börtönbüntetésre ítéli.

A bíróság I., II., és IV. r. vádlott vonatkozásában a kiszabott börtönbüntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre feltételelesen felfüggeszti.

III. r. vádlott vonatkozásában a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtását katonai fogdában rendeli el. Amennyiben ennek törvényes előfeltételei a büntetés végrehajtásának megkezdése előtt, vagy aközben megszűnének, úgy a büntetést börtönben kell végrehajtani.

Indoklás:

A bíróság a tárgyalás adatai alapján az alábbi tényállást vette bizonyítottanak:

[...] [35]

Mind a négy vádlott a BM Nógrádmegyei Rendőrfőkapitányság állományában teljesített szolgálatot a vádbeli időben. Nagy Béla I. r. vádlott mint politikai nyomozó, Balázs János II. r. vádlott, Dus József III. r. és Balya Pál IV. r. vádlottak pedig a bűnüldözési osztályon teljesítettek szolgálatot. 1960. június 4-én Nagy Béla I. r. vádlott előjárójától utasítást kapott arra, hogy vádlotttársaival együtt június 5-én a Szentkút községben megtartandó búcsúra menjen ki. A parancs vétele után I. r. vádlott közölte társaival, hogy mikor, honnan fognak indulni, és hogy kit, hol vesz fel majd. Június 4-én Balázs János II. r. vádlott feleségének a névnapját ünnepelte, amelyre Nagy Béla is hivatalos volt. Június 5-én hajnali 4 óráig szórakoztak együtt Dancsók Lajos polgári egyénnel. A szórakozás befejezte után elmentek Nagy Béla I. r. vádlott lakására, ahol reggel 6 óráig pihentek, majd átmentek a Megyei Pártbizottság épületébe, ahol feketekávévet fogyasztottak. Nagy Béla I. r. vádlott a pártbizottságról telefonált a rendőrfőkapitányságra, és utasította Digner Ferenc r. szkv. gépkocsivezetőt, hogy 7 órára gépkocsijával jöjjön értük a pártbizottságra. Az éjszakai szórakozás alkalmával négyen kb. 4 liter bort fogyasztottak el. A pártbizottságon pedig egy vagy két feketekávévet ittak meg. Mivel a beszélgetés során Nagy Béla tudomást szerzett arról, hogy Dancsók Lajos még nem volt Szentkúton, ezért nevezettet meghívta, hogy tartson velük. Bár tisztában volt azzal, hogy BMkocsiba és szolgálati útra polgári személyt nem vihetnek magukkal, ennek ellenére nevezettet mégis elvitték a szolgálati útra. 07 órakor indultak a pártbizottság épülete elől Szentkútra. Útközben vették fel Balya Pál IV. r., valamint Dus József III. r. vádlottakat. Útközben egy italbolt előtt megálltak, ahol IV. r. vádlott egy féltucat pálinkát fogyasztott el. A többi vádlottak ez alkalommal nem fogyasztottak szeszest. Bár tisztában voltak azzal, hogy egy „Pobeda” gyártmányú gépkocsiban hány személy utazhat, ennek ellenére mégis hatan utaztak a gépkocsiban. A vádbeli időben Nagy Béla I. r. vádlott volt a gépkocsi parancsnoka.

Szentkútra érve először Dr. Kardos plébánost keresték fel, akivel Nagy Béla I. r. vádlottnak hivatalos elintéznivalója volt. Ez alkalommal Balázs János II. r. és Balya Pál IV. r. vádlottak is vele voltak. Beszélgetés során Dr. Kardos plébános meghívta a vádlottakat ebédre, amit ez alkalommal elutasítottak. Dr. Kardostól való eltávozásuk után egy rövid megbeszélést tartottak, és megállapodtak abban, hogy 12 órakor fognak találkozni. A megbeszélés után mindenki ment a munkája után. 12 óra után pár perccel I. r. Nagy Béla vádlott meg is jelent a gépkocsinál, mivel azonban Dus József III. r. és Balya Pál IV. r. vádlottak nem voltak jelen, ezért a visszaindulást 14 órára halasztották el. 14 óra körül össze is jöttek a gépkocsinál, és úgy határoztak, hogy visszaindulnak. Nagy Béla I. r. vádlott a visszaindulás

előtt vette észre, hogy akatáskáját Dr. Kardos plébános lakásán hagyta. Ezt közölte a többi vádlottársával is. Ezt követően Balázs János II. r. vádlottal elment a plébános lakására az akatáskájáért. A parókiától mintegy 30-40 méter távolságban találkoztak össze a plébánossal. Nagy Béla vádlott megkérdezte Dr. Kardost, hogy az akatáskája nincs-e a lakásán. Mivel nevezett igenlő választ adott, azért mindhárman bementek a paplakba, ahol megkínálta őket 1-2 pohár sörrel. Közben behozták az ebédet is, amit a vádlottak rövid rábeszélésre elfogadtak.

Étkezés után Dr. Kardos felszólítására átmentek a szomszéd szobába, hogy az ott lévő társaság tagjaival folytassák a szórakozást. A társaság tagjai között volt Dr. Fábián körorvos a feleségével és a kislányával, valamint Benkő István[36] egyházügyi előadó és annak menyasszonya. Vádlottak egy óra leforgása alatt fejenként kb. 5-6 deci sört fogyasztottak el. Italozás közben Nagy Béla I. r. vádlott Balázs János II. r. vádlottal azzal az utasítással küldte ki az utcára, hogy a vádlottársait hívja be a parókiára. III. r. és IV. r. vádlottak, valamint a gépkocsivezető ebben az időben a parókia előtti téren lévő egyik padon ültek. A hívásra a nevezettek is bementek Dr. Kardos lakására, ahol a társaság közé vegyülve folytatták szórakozásukat. Dr. Kardos unszolására Dinger[elírás, helyesen: Digner] Ferenc gépkocsivezető elfogadta a részére felkínált ebédet. III. és IV. r. vádlottak 18 óráig mintegy 5-6 deci sört fogyasztottak el fejenként.

Vádlottak 18 óra 30 perckor elhatározták, hogy visszaindulnak szolgálati helyükre. Ezt a körülményt, miután közölték a társaság többi tagjaival, úgy döntöttek, hogy útközben még valahová betérnek szórakozni. Szentkút községet elhagyva, az útelágazásnál megálltak, hogy megbeszéljék a további programot. A társaság egy része Nagybátonyba, míg a másik része pedig Pásztóra akart menni. Rövid tanácskozás után elfogadták Nagy Béla ajánlatát, és így elmentek Nagybátonyba szórakozni.

Nagy Béla I. r. vádlott 2 liter bort rendelt, amelynek elfogyasztása után Dr. Benkő újabb 2 liter bort rendelt, amit azonban már nem fogyasztottak el. A megmaradt két liter bort a két gépkocsivezető vette magához. 19 óra 30 perc körül elhatározták, hogy tovább mennek. A pásztói útelágazáshoz érve úgy határoztak, hogy bemennek Pásztóra, tovább szórakozni. Útközben Nagy Béla vádlott a nála lévő közlekedési táblával több alkalommal hadonászott. Pásztóra érve bementek az ottani „Mátra” féle étterembe, ahol ismét 2 liter bort rendeltek, aminek azonban már a felét otthagyták. A vádlottak itt 1-1 pohár bort ittak, utána pedig 1-1 feketekávé fogyasztottak el.

Az étteremben szórakozás közben Nagy Béla I. r. vádlott a mellette ülő Fábiánné térdét és lábszárát több alkalommal az asztal alatt megfogta. Ugyancsak szórakozás közben elővette a zsebkését, azt kinyitva megfenyegette vele a zenekar egyik tagját. A kést vádlottól Fábiánné vette el. Mielőtt Dr. Fábiánné a „Mátra” étterem elől eltávoztak volna, Nagy Béla I. r. vádlott odament a nyitott gépkocsijuk ajtajához és ott magyarázkodni kezdett, közben a lába egy kiálló kőben megbicsaklott, így egyensúlyát veszítve beesett a gépkocsiban ülő Dr. Fábiánné ölébe. Fábiánné eltávozása előtt abban egyeztet meg, hogy rövid idő múlva majd a helyi cukrászdában fognak találkozni. Mivel nevezetteknek a vádlottak társasága már terhes volt, kiváltképpen Nagy Béla I. r. vádlott ittas állapota miatt, ezért visszaindultak Salgótarjába.

Fábiánné eltávozása után a vádlottak is vissza akartak indulni szolgálati helyükre, azonban a gépkocsivezetőt nem találták a gépkocsinál, ezért különböző irányban a keresésére indultak. A „Mátra” étterem előtt egy nagyobb tömeg volt, mivel ebben az időben jöttek ki a közelben lévő mozból, templomból és a szórakozóhelyről is. A nagy tömeg miatt nem tudtak egymás mellett menni, hanem csak egymás mögött. Előlt ment pár lépéssel Balázs János II. r. vádlott, középen Nagy Béla I. r. vádlott, és leghátul pedig ifj. Dancsók Lajos polgári egyén. Ifj. Dancsók, mivel útközben összetalálkozott egy régi katona ismerősével, így a vádlottaktól pár percre lemaradt. Velük szemben közlekedett Berkes Béláné Pásztó [...] alatti lakos, akit néhány lépés távolságra követett a férje, Berkes Béla pásztói lakos.

Ahogy Nagy Béla I. r. vádlott elhaladt Berkes Béláné mellett, kezével megfogta annak mellét. Berkes Béláné ezért méltatlankodni kezdett, és a vádlottat trógercsibész alaknak nevezte. Berkes Béla, miután feleségétől értesült a történetről, Nagy Béla vádlott után lépett, hogy felelősségre vonja a fenti magatartása miatt. Pár percnyi vita után Nagy Béla I. r. vádlott sértettet több alkalommal megütötte. Ezt látva Balázs János II. r. vádlott, valamint ifj. Dancsók Lajos szintén Nagy Béla segítségére mentek, és most már együttes erővel kezdték ütlegetni a sértettet. Az ütlegetéstől földre esett sértettet a földön is tovább bántalmazták, több alkalommal megrugdalták és ököllel ütlegettek. A bántalmazásból Nagy Béla I. r. vádlott vette ki legjobban a részét, ő volt a legaktívabb.

A verekedést végignéző nagyobb tömeg, mivel helytelenítette azt, hogy hárman bántalmazzak egy embert, ezért Balázs János II. r. vádlottat, valamint ifj. Dancsók Lajos polgári egyént leválasztották a verekedőktől, így azok most már ketten folytatták tovább a verekedést. Miután sértetnek sikerült a földről felkelni, Nagy Béla I. r. vádlottat úgy állon vágta, hogy az eszméletét veszítve a földre zuhant. Sértett ezt követően a helyszínről eltávozott. A tömeg által időközben elengedett Balázs János II. r. vádlott, valamint ifj. Dancsók Lajos a földön fekvő I. r. Nagy Béla vádlott segítségére siettek és nevezettet bekísérték a közelben lévő pártbizottság épületébe, onnan pedig a nem messze lévő kórház sebészeti osztályára, ahol elsősegélyben részesítették. A kórház folyosóján összetalálkoztak Berkes Béla sértettel és feleségével, akit becsmételni és szidalmazni kezdtek.

Miután Nagy Béla I. r. vádlottat a kórházból elsősegélynyújtás után kiengedték, visszament a szolgálati helyére, ahol olyan értelmű jelentést írt, mintha Berkes Béla támadta volna meg őt és bántalmazta jogtalanul. Ezen jelentés alapján másnap Berkes Bélát törvénytelenül letartóztatták és megindították ellene a bünvádi eljárást, hatósági közeg elleni erőszak büntette miatt. Sértett három napig volt előzetes letartóztatásban. A verekedést végignéző egyik személy jelentése alapján szerzett tudomást a rendőrség arról, hogy a verekedés kezdeményezője nem Berkes Béla sértett volt, hanem Nagy Béla I. r. vádlott. Ezt követően Berkes Bélát szabadlábra helyezték, majd a vádlottak ellen pedig a bünvádi eljárást megindították. Az elfekvő orvosi igazolásból megállapíthatóan Berkes Béla a bántalmazás következtében 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. A sértett tetteles bántalmazásában Dus József III. r., Balya Pál IV. r. vádlottak nem vettek részt. Nagy Béla I. r. vádlott 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett.

Dus József III. r., Balya Pál IV. r. vádlottak a fenti verekedésről csak azután szereztek tudomást, miután Nagy Béla I. r. vádlottat a kórházba bevitték.

Vádlottak a nyomozás során, valamint a megtartott tárgyaláson is Balya Pál IV. r. vádlott kivételével csak részben érezték magukat bűnösnek. Mind a négy vádlott elismerte azt, hogy szolgálat közben kisebb mennyiségű szeszestalt fogyasztottak. Állításuk szerint az ital fogyasztására csak azután került sor, miután Szentkúton hivatalos ténykedésüket befejezték. Abban a tudatban voltak, hogy a szolgálati ténykedésük befejezést nyert azzal, hogy a kapott feladatot elvégezték.

Vádlottak tagadták azt, hogy az elfogyasztott italmennyiségtől ittas állapotba kerültek volna, egyedül Nagy Béla I. r. vádlott állította azt, hogy jó spicces állapotban volt, azonban mindenre határozottan visszaemlékszik, ami vele történt. Határozottan tagadta azt, hogy Berkes Béláné mellett szándékosan fogta volna meg. Állítása szerint a keze akkor érhetett véletlenül Berkesné melléhez, amikor ifj. Dancsók Lajosnak intett. Azt állította, hogy a verekedés kezdeményezője a sértett volt. A sértett bántalmazása jogos védelem volt csupán a részéről. Tagadta azt, hogy a kórházban háromjuk közül bárki is szidalmazta volna az ugyancsak elsősegélynyújtásra váró Berkes Béla sértettet.

Balázs János II. r. vádlott állítása szerint az elfogyasztott kis mennyiségű szeszestaltól még spicces állapotban sem volt. Állítása szerint a verekedést Berkes Béla sértett kezdeményezte, nem pedig Nagy Béla I. r. vádlott. Mivel látta azonban, hogy sértett Nagy Béla I. r. vádlott-társát bántalmazta, ezért segítségére sietett. Igyekezett lefogni a sértettet, mivel azonban őt több alkalommal is megütötte, ezért ő is visszautótt. Nem tudott arról, hogy Nagy Béla megfenyegette volna a társaságukban lévő polgári személyeket azért, mert el akartak menni.

Dus József III. r., Balya Pál IV. r. vádlottak elismerték azt, hogy szolgálat közben kisebb mennyiségű italt fogyasztottak, azonban úgy gondolták, hogy a szolgálati ténykedésük befejezte után ők is szórakozhatnak. Nem hallották azt, hogy Nagy Béla vádlott megfenyegette volna dr. Fábiánnékat. Egyikük sem látta az étterem előtt lefolyt verekedést, így arra vonatkozóan vallomást tenni sem tudnak.

A tanúként kihallgatott Digner Ferenc r. szkv. azt bizonyította, hogy a kérdéses szolgálati útra hat személyt vitt a gépkocsijával, bár tisztában volt azzal, hogy gépkocsijában ennyien nem utazhatnak, azonban figyelemmel arra, hogy mind magasabb beosztású tisztek voltak a vádlottak, így nem mert ellenszegülni azok utasításának. Állítása szerint Nagy Béla I. r. vádlott volt a társaság közül a legjobban ittas. Ifj. Dancsók Lajos polgári egyén azt állította, hogy a verekedést sértett kezdeményezte, nem pedig Nagy Béla I. r. vádlott. Állította továbbá azt is, hogy a verekedés kezdetén Balázs János II. r. vádlott közölte sértettel, hogy „rendőrség”, nevezett ennek ellenére a verekedést nem hagyta abba. Hallotta továbbá azt is, hogy amikor Berkes sértett Nagy Béla vádlottat becsmételni kijelentésekkel illette. Nem látta azt, hogy Nagy Béla vádlott intgetett volna neki, és hogy ennek következtében véletlenül ért volna a keze Berkesné melléhez. Berkes Béláné azt állította, hogy Nagy Béla I. r. vádlott szándékosan és nem véletlenül fogta meg a mellét. Mivel a férje ezért felelősségre vonta Nagy Béla vádlottat, ezért ütlegetni kezdte a férjét a segítségére siető II. r. vádlott, valamint ifj. Dancsók Lajos is. Állítása szerint férje bántalmazása ököllel és lábbal történt.

Berkes Béla sértett azt állította, hogy miután feleségétől értesült az őt ért sérelemről, felelősségre vonta Nagy Béla I. r. vádlottat, aki azonnal ütlegetni kezdte őt, bántalmazásában a másik két személy is azonnal bekapcsolódott. Bántalmazása közepén, lábbal történt, orrára és fejére irányult elsősorban. Bizonyította azt is, hogy három napig volt törvénytelenül előzetes letartóztatásban, és hogy a bántalmazás következtében több napig kiesett a munkából. A sértett szerint a verekedést nagyobb tömeg nézte végig. Bóta Ferenc, Zeke Mihály, Tömpe Károly, Szabó József, Szvácnc János, Kelemen Ferenc, Novalcsik Istvánné, Gömöri Géza tanúk azt bizonyították, hogy szórakozásból hazafelé térve látták, hogy a „Mátra” étterem előtt nagyobb tömeg van. Közélebb érve látták, hogy három személy ütlegeti az általuk ismert sértettet. A tömeg részéről különböző elítélő megjegyzések hangzottak el a vádlottak felé. Amikor pedig felismerték, a hangulat még jobban fokozódott ellenük. A tanúk valamennyien látták azt, hogy sértettet hárman bántalmazták, közülük ketten vagy hárman látták azt is, amikor a sértett, Nagy Béla I. r. vádlottat leütötte.

A bíróság a vádlottak védekezését elfogadni nem tudta. Mind a négy vádlott hosszabb ideje teljesít már a rendőrség kötelékében szolgálatot, így teljes egészében tisztában kellett, hogy legyenek azzal, hogy szolgálati ténykedés közben szeszestalt még a legkisebb mértékben sem fogyaszthatnak, és hogy mindaddig

szolgálatban vannak, ameddig kiindulási helyükre vissza nem térnek. I. és II. r. vádlott annak ellenére, hogy a fenti körülményekkel tisztában voltak, mégis szolgálatba már egy átmulatott éjszaka után indultak, míg IV. r. vádlott induláskor már egy féldeci töményszeszt fogyasztott. Annak is tudatában voltak, hogy szolgálati ténykedésük közben Dr. Kardos Béla paptól semmilyen személyi juttatást el nem fogadhatnak, mert ez lekötelezetté teszi őket. Nagy Béla I. r. vádlott, aki a vádlottak közül legnagyobb mértékben volt az ital hatása alatt, olyan magatartást tanúsított, amely rendőrtiszthez semmilyen formában sem méltó, és ami joggal váltotta ki dr. Fábiánék és Benkőék, valamint az étteremben szórakozó személyek rosszállását. Nyitott késsel való fenyegetése a zenészeknek szintén a szórakozó személyek rosszállását váltotta ki. A jelenlévők nem tudhatták azt, hogy a vádlott az egészet az egyik zenész ijeszgetése végett csinálja. I., II. r. vádlott védekezését, mely szerint a sértett kezdte a verekedést, megcáfolja az a tény, hogy Nagy Béla, II. r. vádlottal, valamint Dancsok Lajos polgári egyenlővel volt együtt, amikor sértettet tettelegesen bántalmazták, fizikailag túlerőben voltak. Ha valóban a sértett kezdeményezte volna a verekedést, akkor a bíróság véleménye szerint vádlottak, mint tapasztalt rendőrtisztek hivatali jogkörüknél azonnal intézkedést kezdtek volna vele szemben.

Éppen a fizikai túlerőjük miatt bekísérhették volna a helyi rendőrkapitányságra, és ellene hatósági közeg elleni erőszak büntette miatt a bűnvádi eljárást megindíthatták volna. Az a tény, hogy a vádlottak ennek éppen az ellenkezőjét tették, azt bizonyítja, hogy éppen ők kezdeményezték a verekedést, bántalmazás közben pedig már nem volt erkölcsi alapjuk hivatalos intézkedés kezdeményezésére. Nagy Béla I. r. vádlott ennek ellenére, mégis miután visszament a szolgálati helyére, olyan értelmű jelentést tett, mintha a sértett támadta volna meg. Ennek a feljelentésnek az alapján azután a sértettet törvénytelenül 3 napig letartóztatásba helyezték, és ellene hatósági közeg elleni erőszak büntette miatt bűnvádi eljárást helyeztek folyamatba. Nem a vádlottak érdeme volt az, hogy a már megindított bűnvádi eljárás sértett ellen meg lett szüntetve. Nem a vádlottakon múltott volna, több mint valószerű, hogy minden gatlás nélkül a sértettet el is hagyták volna itélni.

A bíróság úgy látta, hogy az általuk magyarázatképpen felhozott körülmények nem fedik a valóságot, egész igyekezetükkel azon voltak, hogy a bíróságot félrevezessék, és hogy ez által megnehezítsék munkáját. IV. r. vádlott kivételével a többi vádlott az egész tárgyaláson nem olyan magatartást tanúsítottak, mint akik cselekményük elkövetését megbánták, hanem inkább a sértődött személy szerepét igyekeztek betölteni, hogy ezáltal a tárgyaláson elég nagy létszámmal résztvevő BM-dolgozók szimpátiáját a maguk részére megnyerjék. A tárgyalás adatai alapján nem volt megállapítható, kiváltképpen I. r. vádlott esetében az, hogy annyira ittas lett volna, hogy ennek következtében cselekménye társadalmi veszélyességének felismerésében, vagy az akaratának megfelelő magatartásában korlátozva lett volna. A tényállás megállapítása a vádlottak részbeni beismerése, a kihallgatott tanúk vallomása, valamint a tárgyaláson ismertetett orvosi igazolások alapján történt.

A katonai ügyész a vádat a tárgyalás az írásbeli ügyészi váddal egyezően tartotta fenn.

A tárgyalás során a büntethetőséget kizáró, vagy megszüntető körülmény a vádlottak vonatkozásában nem merült fel, ezért a bíróság a vádlottak bűnösségét az írásbeli ügyészi váddal egyezően állapította meg. I., II., III., IV. r. vádlott esetében a Kbt. 89. §-ába foglalt orszolgálati büntettségben, I., II. r. vádlottnál továbbá még a BHÖ.360. 361. pont /1/ bekezdésében foglalt könnyű testi sértés büntettségben.

A bíróság nem osztotta a védelem azon álláspontját, hogy I., II. r. vádlott a fenti ténykedésével a garázdaság büntetést nem valósította meg. A tárgyalás során bizonyítást nyert a tanúvallomások alapján, hogy az I. r. vádlott által kiprovokált veszekedést mintegy 80–100 személy nézte végig, akik különböző módon több alkalommal kifejezésre juttatták a sértettet bántalmazó I., II. r. vádlottakkal szembeni rosszállásukat. A jelen lévő szimpátiája a sértettel szemben [sic!] nyilvánult meg, elítélték és kifogásolták azt, hogy egy személyt miért hárman bántalmaznak. Az egyenlőtlen bántalmazás megszüntetése érdekében a II. r. vádlott, valamint annak a barátját a tömeg félre is húzta. Ezek a körülmények a bíróság véleménye szerint minden kétséget kizáróan megnyugtatólag bizonyítják, hogy I. és II. r. vádlott a fenti ténykedésével a garázdaság büntetést megvalósította.

Valamennyi vádlott esetében vitatta a védelem azt, hogy a vádlottak ténykedése kimerítette volna a Kbt. 89. §-ában foglalt súlyos esetét, továbbá, hogy III. és IV. r. vádlottak ténykedése az átlagosnál jelentősebb lett volna, hogy ezért egy súlyosabb büntetés kiszabása volna szükséges. A bíróság a fenti védői érvelésekkel sem tudott egyet érteni. A vádlottak nem az ital mennyiségének az elfogyasztásával követték el a vád tárgyát képező bűncselekmény súlyos esetét, hanem azért, hogy egy fontos szolgálat ellátása közben történt. I. r. vádlott italozása alatt megnyilvánuló helytelen magatartása Fábiánékkal és Benkőékkel szemben kétségtelenül nem szolgálta [a] rendőrtiszti tekintély megszilárdítását, hanem éppen ellenkezőleg, annak lejáratását. A fenti körülményekre való tekintettel a bíróság a védelem érvelését elutasította.

Vádlottak a fenti magatartásukkal súlyos mértékben lejáratták az adott helyen a rendőrség tekintélyét az előtt a nagylétszámú polgári lakosság előtt, akik a vádlottak helytelen, durva bánásmódját végignézték. Miután a jelenlévők közül többen felismerték a vádlottakat, ennek következtében fokozódott velük szemben a tömeg ellenszenv, aminek különböző megjegyzések formájában hangot is adtak. Ezen túlmenően vádlottak a rendőrség tekintélyét is lejáratták. A helyi rendőrségnek szívós, jó munkával kell eloszlanni a róla alkotott helytelen véleményt. A vádlottak ténykedése komoly mértékben csökkentette az adott helyen a rendőrség iránti megbecsülést és tekintélyt. Súlyosbító körülményként értékelte a bíróság I., II. r. vádlottnál a bűncselekmény halmazatát, valamennyi vádlott esetében azt, hogy cselekményüket mint rendőrtisztek követték el, akiknek éppen a beosztásuk révén példamutató magatartást kellett volna tanúsítaniuk, továbbá, hogy az I. r. vádlott volt a verekedés kezdeményezője. Enyhítő körülményként értékelte a bíróság valamennyi vádlott vonatkozásában az eddig végzett jó munkájukat, az érte kapott többszöri jutalmakat, dicséreteket és kitüntetések, továbbá nős, családos voltak, hogy a cselekmény elkövetését megbánták, hogy I. r. vádlott állásából már elbocsájtották. A bűnösségi körülményekre figyelemmel a bíróság úgy látta, hogy a vádlottakkal szemben a rendelkező részben írt büntetési tétel lesz alkalmas a Bt. 50.§. /1/ bekezdésében meghatározott büntetési célok elérésére.

A fenti nyomatékony enyhítő körülményekre való figyelemmel a bíróság úgy látta, hogy I., II., IV. r. vádlottak alkalmasak arra, hogy a velük szemben kiszabott szabadságvesztés büntettség végrehajtását a Bt. 55.§-a alapján feltételesen 3 évi próbaidőre felfüggeszse. A III. r. vádlottal szemben alkalmazott legrövidebb tartalmú szabadságvesztés büntetés végrehajtását katonai fogdában rendeli el. A bíróság úgy látta, hogy a vádlottal szemben az a büntetés lesz a legalkalmasabb arra, hogy nevezetett a jövőben visszatartsa mindenfajta bűncselekmény elkövetésétől. Balázs János II. r. vádlottal szemben mellékbüntetésként az állásvesztést azért mondta ki, mivel a fenti körülményekre figyelemmel alkalmatlannak találta arra, hogy továbbra is a rendőrség kötelékében teljesítsen szolgálatot. Mivel I. r. vádlott[ak] már a bírói tárgyalás előtt állásából fegyelmi úton eltávolították, így a bíróságnak vele szemben mellékbüntetést megállapítani nem kellett. A bíróság IV. r. vádlottal szemben azért alkalmazta a legenyhébb büntetést, mivel nevezett volt a vádlottak közül a legőszintébb és a legbecsületesebb.

Mind a négy vádlott bűnösségének megállapítása a Kbt. 89.§. alapján, ezenkívül I., II. r. vádlottnál külön még a BHÖ. 189/A. pont, valamint a BHÖ. 360. pont alapján történt. A büntetés kiszabása mind a négy vádlott esetében a Kbt. 89.§. alapján történt, I. és II. r. vádlottnál figyelemmel a Bt. 57.§-ára. I., II., IV. r. vádlottakkal szemben a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának próbaidőre való felfüggesztése a Bt. 55.§-a alapján történt. A III. r. vádlottal szemben alkalmazott szabadságvesztés-büntetés katonai fogdában való végrehajtása az 1955. évi 5. tvr. 4.§. /1/ bekezdésén alapul, míg a II. r. vádlott állásvesztésének kimondása pedig a Kbt. 122.§. /1/ bekezdése alapján történt.

Salgótarján, 1960. szeptember 7.

Mundi János hb. alez. sk.

a tanács elnöke

Hegedűs György szds. sk.

Farkas Lajos szds. sk.

katonai ülnök

katonai ülnök

Az I. r. Nagy Béla és IV. r. Balya Pál vádlottak vonatkozásában az ítélet jogerős.

Salgótarján, 1960. szeptember 7.

Mundi János hb. alez. sk.

(a tanács elnöke)

Készült: 16 példányban

1. sz. pld. Iratokhoz
2. sz. pld. IM. Kat. Főo.
3. sz.pld. Legfelsőbb Bír.

4. sz. pld. Kat. Főügy.
5. sz. pld. Kat. Ügy.
6. sz. pld. Dr. Csilling András S. tarján
7. sz. pld. Dr. Csaba István B. gyarmat
8. sz. pld. BM Szem. Nyilv. tartó.
9. sz. pld. BM Nógrádmegyei RFK S. tarján
10. sz. pld.
11. sz. pld.
12. sz. pld.
13. sz. pld.
14. sz. pld.
15. sz. pld.
16. sz. pld.

Az ítélet fogalmazványi példányát megsemmisítettem.

a tanács elnöke

irodavezető h.

Jelzet: Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Hadtörténeti Levéltár, Budapesti Katonai Bíróság 353/1960. sz. – Gépelt, aláírással.

[1] A forradalom leverését követően sortűz dördült már december elején Budapesten a Nyugati téren, december 7-én Tatabányán, egy nappal később Salgótarjánban, majd 10-én Miskolcon, 11-én és 12-én Egerben, aztán Csepelen és szerte az ország kisebb településein is. A sortűzekekről és a megtorlásról több tucat kötet jelent már meg, a teljesség igénye nélkül: KAHLER FRIGYES–M. KISS SÁNDOR: *Mától kezdve lövünk. Tíz év után a sortűzekekről*. Kairosz Kiadó, Bp., 2003; HORVÁTH MIKLÓS–TULIPÁN ÉVA: *In memoriam 1956*. Zrínyi Kiadó. Berki Imre: Az 1956–57. évi sortűzek rövid története. *Rendvédelem-történeti Füzetek* XIII. 2007. (16.) 25–32.; SZAKOLCZAI ATTILA: A forradalmat követő megtorlás során kivégzettekéről. In: *1956-os Intézet Évkönyve III*. Szerk.: BAK JÁNOS–HEGEDŰS B. ANDRÁS–LITVÁN GYÖRGY–S. VARGA KATALIN. 1956-os Intézet, Bp., 237–256.; SZAKOLCZAI ATTILA: Az 1956-os forradalmat követő megtorlás dimenziói. In: *Megtorlások évszázada. Politikai terror és erőszak a huszadik századi Magyarországon*. Szerk.: SZEDERJESI CECÍLIA. Nógrád Megyei Levéltár – 1956-os Intézet. Salgótarján – Bp., 75–90.; ZINNER TIBOR: *A kádári megtorlás rendszere*. Hamvas Intézet, Bp., 2001; Á. VARGA LÁSZLÓ–PÁSZTOR CECÍLIA: Az 1956-os forradalom Nógrád megyei okmánytára. 1956. november 14 – 1957. január 16. In: *Adatok, források és tanulmányok a Nógrád Megyei Levéltárból* 37. Salgótarján, 2002.

[2] Alapi László Pásztón született 1920. december 10-én. Szülei szegényparasztok voltak, ő maga a hat elemi elvégzése után napszámos lett. A második világháborúban szovjet hadifogságba került, 1948-ban tért haza. Ezután rövid ideig bányában dolgozott, majd a pásztói tejipari vállalatnál helyezkedett el mint gépkocsikísérő. Geczkó István gépkocsijára került. Alapi nem vett részt a híd felrobbantásában, de a hatóságok az akció szellemi irányítójának tartották, ezért halálra ítélték, és 1957. május 6-án kivégezték.

[3] Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (továbbiakban: ÁBTL) 3. 1. 2. M-14065. „Sólyom István” fedőnevű ügynök jelentése, 1957. március 15.

[4] ÁBTL 3. 1. 2. M-14065. „Sólyom István” fedőnevű ügynök jelentése, 1957. március 20.

[5] ÁBTL 3. 1. 2. M-14065. „Sólyom István” fedőnevű ügynök jelentése, 1957. március 27.

[6] ÁBTL 3. 1. 9. V-141583. Jegyzőkönyv Farkas Sándor kihallgatásáról, 1957. április 18., valamint ÁBTL 3. 1. 9. V-141584. Jegyzőkönyv Farkas Sándor kihallgatásáról, 1957. április 19.

[7] ÁBTL 3. 1. 9. V-141583. Alapi László és Koczka Pál szembesítési jegyzőkönyve, 1957. április 25.

[8] Geczkó István Pásztón született 1936. szeptember 4-én. A hat elemi elvégzése után a szülei földjén gazdálkodott, majd a katonaságnál kitanulta a gépkocsivezetői szakmát. A salgótarjáni AKÖV-nél lett gépkocsivezető. 1953-ban hatóság elleni erőszak miatt öt hónapra elítélték. Az 1956-os forradalom kitörésekor ismét a régi munkahelyén dolgozott. Részt vett a robbanóanyagok elrablásában, majd a pásztói vasúti híd felrobbantásában, amiért elítélték és 1957. május 6-án kivégezték. Kiss Antal 1928. március 1-jén született Apcon. A hat elemi elvégzése után gépkocsivezető lett, 1953-tól a salgótarjáni TEFU-nál helyezkedett el. Részt vett a robbanóanyagok elrablásában. A híd felrobbantásakor a falu végén egy gépkocsiban várakozott. 1957. áprilisában letartóztatták, majd halálra ítélték, de az Elnöki Tanács kegyelemből a büntetését 15 év börtönre változtatta.

[9] Kelemen Károly 1936. december 15-én született Pásztón. Asztalosnak tanult, de nem tudott elhelyezkedni, így a pásztói kavicsbányában kezdett el dolgozni. A katonaságnak a szurdokpüspöki kőgyárhoz került, majd mozdonyvezető lett. 1956. őszétől a pásztói gazdasági vasútnál kezdett el dolgozni. A forradalom alatt bevásárolt a munkahelyén alakult munkástanácsba. Részt vett a robbanóanyagok elrablásában, de a híd felrobbantásánál nem volt jelen. Letartóztatták, és 15 év börtönbüntetésre ítélték.

Tóth Miklós 1930. szeptember 29-én született Pásztón. A hét elemi elvégzése után a pásztói gépállomáson helyezkedett el mint traktoros. Ezután katona volt, majd a salgótarjáni TEFU-hoz került gépkocsivezetőnek. Részt vett a robbanóanyagok elrablásában, a gyutacsot és a gyújtószinort ő rejtette el. A vasúti híd felrobbantásánál nem volt jelen, ennek ellenére letartóztatták, halálra ítélték, majd kegyelmet kapott, és végül 15 év börtönbüntetésre ítélték.

[10] Biszku Béla (1921–2016) kommunista pártfunkcionárius, belügyminiszter. Az 1956-os forradalom leverését követő megtorlás egyik irányítója (1957–1961), később miniszterelnök-helyettes (1961–1962), az MSZMP KB titkára (1962–1978).

[11] ÁBTL 4. 2. 10-21/34/1958. A belügyminiszter 34/1958. sz. parancsa. A BM II/8. (Vizsgálói) Osztály munkájának értékelése, 1958. december 19.

[12] Szalma József (1925–2008) eredeti foglalkozása autószerelő-szegéd, majd 1947-től a BM, illetve az ÁVH tagja. 1955-től a BM Vizsgálói Főosztályának vezetője. A forradalom leverését követően továbbra is a megtorlások előkészítésében az egyik legfontosabb szerepet játszó szervnek, a BM II/8 (Vizsgálói) Osztálynak az osztályvezetője 1958-ig. Magatartásbeli problémák miatt leváltották, és a Hajdú-Bihar Megyei Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztályának lett a helyettes vezetője. 1967-ben került ismét Budapestre, ekkortól a kémelhárítás egyik alosztályát vezette. 1975-ben ment nyugdíjba.

[13] Azaz a Felix Edmund Dzerzsinszkij (1877–1926) nevét viselő állambiztonsági tisztképző iskolát.

[14] KRAHULCSÁN ZSOLT: A megtorlás arcai. A BM Politikai Nyomozó Főosztálya Vizsgálói Osztályának személyi állománya a megtorlások éveiben (1956–1962). In: *Megkötések nélkül 1956-ról*. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász, 2017.

[15] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék 3912. Nagy Béla. Nagy Béla önéletrajza, 1957. július 20.

[16] ÁBTL 2.8.1. BM Központi fogyatéék 3912. Nagy Béla. Nagy Béla szolgálati adatlapja, 1957. június 10.

[17] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék, 3912. Nagy Béla. Nagy Béla önéletrajza, 1957. július 20.

[18] Péter Gábor (Eisenberger Benjámín, 1906–1993) magyar kommunista pártfunkcionárius, a politikai rendőrség (PRO, ÁVO, ÁVH) vezetője 1945 és 1952 között. Főszerepet játszott az ún. koncepciók perének előkészítésében és lebonyolításában, 1953-ban őt is börtönbüntetésre ítélték.

[19] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék, 3912. Nagy Béla. Nagy Béla minősítési lapja, 1958. február 11.

[20] Uo.

[21] Uo.

[22] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék, 3912. Nagy Béla. A BM Személyügyi Főosztály Fegyelmi Osztálya jelentése, Nagy Béla r. főhadnagy és társainak ügye, 1960. július 18.

[23] ÁBTL 1. 6. 23. d. Beszámoló az 1958. évben végzett munkáról, 1959. január 15.

[24] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék, 3912. Nagy Béla. Nagy Béla minősítési lapja, 1958. február 11.

[25] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék, 3912. Nagy Béla. Nagy Béla minősítési lapja, 1960. április 1.

[26] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék, 3912. Nagy Béla. A BM Személyügyi Főosztály Fegyelmi Osztálya jelentése, Nagy Béla r. főhadnagy és társainak ügye, 1960. július 18.

[27] Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Hadtörténeti Levéltár (továbbiakban: HM HIM), Katonai Főügyészség, 526/1960. sz., Nagy Béla és társai ügye. A Katonai Főügyészség indítványa Nagy Béla ügyében, a Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma, 1960. november 11.

[28] HM HIM, Budapesti Katonai Bíróság, 353/1960. sz., Nagy Béla és társai. A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága ítélete Nagy Béla és társai ellen indított bűnügyben, 1960. december 6.

[29] ÁBTL 2. 8. 1. BM Központi fogyatéék, 3912. Nagy Béla. A BM Személyügyi Főosztály Fegyelmi Osztálya jelentése Nagy Béla volt r. főhadnagy panaszával kapcsolatban, 1960. szeptember 19.

[30] A legismertebb közülük Dus József lehetett, aki – a forradalom előtt és majd november 4. után is egy ideig – a Szécsényi Járási Rendőrkapitányság vezetője volt.

[31] A személyes adatok közzétételétől itt és a következő neveknel eltekintek.

[32] Az iratok tanúsága szerint nem volt jelen a tárgyaláson.

[33] A bírósági tárgyalásra beidézetek nevének felsorolásától eltekintek.

[34] A személyi körülmények ismételt közzétételétől eltekintek.

[35] A személyi körülmények közzétételétől eltekintek.

[36] Valószínűleg elírás. Helyesen: Benkő Győző.

[37] A pontos laccím közzétételétől eltekintek.

Címkék:

[1956](#) ^[3]

[megtorlás](#) ^[4]

[rendőrség](#) ^[5]

[fegyelmi ügy](#) ^[6]

[kihágás](#) ^[7]

Kiadás: 18. évfolyam (2018) 1-2. szám

Forrás webcím: <https://www.archivnet.hu/politikai-nyomozok-a-vadlottak-padjan-nagy-bela-politikai-vizsgalo-es-tarsai-fegyelmi-ugye-1960-ban>

Hivatkozások

[1] <https://www.archivnet.hu/politikai-nyomozok-a-vadlottak-padjan-nagy-bela-politikai-vizsgalo-es-tarsai-fegyelmi-ugye-1960-ban>

[2] https://www.archivnet.hu/sites/default/files/u364/geczko_csalad.jpg

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1956>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/megtorlas>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rendorseg>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/fegyelmi-ugy>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kihagas>